

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสัมภาษณ์ผู้ป่วยที่ได้รับการตรวจรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลแม่วาง จำนวน 148 คน นำเสนอผลการศึกษาเป็นรูปตารางประกอบคำบรรยายโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 การรับรู้ภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการเจ็บป่วย การได้รับข้อมูลข่าวสาร การมาตรวจตามนัด กับการรับรู้ภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ในการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการนำเสนอในด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ความเพียงพอของรายได้ สิทธิการรักษา ระยะเวลาที่เจ็บป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง การได้รับข้อมูลข่าวสารและการมาตรวจตามนัด ซึ่งนำเสนอไว้ในตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว และระดับการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	148	100.0
เพศ		
หญิง	85	57.4
ชาย	63	42.6
อายุ (ปี)		
35-44	26	17.6
45-54	35	23.6
55-64	41	27.7
65-74	36	24.3
75-84	10	6.8
สถานภาพสมรส		
คู่	119	80.4
หม้าย	27	18.2
โสด	1	0.7
หย่า/แยก	1	0.7
ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	76	51.3
ครอบครัวขยาย	70	47.3
อยู่เพียงลำพัง	2	1.4

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว และระดับการศึกษา (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	148	100.0
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	31	20.9
ประถมศึกษาตอนต้น	100	67.5
ประถมศึกษาตอนปลาย	4	2.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	1.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	3.4
อนุปริญญา	2	1.4
ปริญญาตรี	3	2.0
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.7

อายุเฉลี่ย (\bar{X}) = 57.24 ปี

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากที่สุด คือร้อยละ 57.4 มีอายุอยู่ในระหว่าง 55-64 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.7 โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 57.24 ปี มีสถานภาพสมรสคู่คิดเป็นร้อยละ 80.4 มีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวร้อยละ 51.3 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 67.5 และไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 20.9

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อาชีพ รายได้ ความเพียงพอของรายได้ และสิทธิการรักษา

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	148	100.0
อาชีพ		
เกษตรกรรวม	52	35.1
ไม่มีอาชีพ	36	24.4
รับจ้างทั่วไป	31	20.9
ค้าขาย	11	7.4
ทำงานบ้าน	9	6.1
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	6	4.1
ข้าราชการบำนาญ	3	2.0
รายได้ (เดือน)		
ไม่มีรายได้	6	4.1
น้อยกว่า 1,000 บาท	62	41.9
1,001-3,000 บาท	63	42.5
3,001-5,000 บาท	9	6.1
มากกว่า 5,000 บาท	8	5.4
ความเพียงพอของรายได้		
เพียงพอ	77	52.0
ไม่เพียงพอ	71	48.0
สิทธิการรักษา		
บัตรประกันสุขภาพ	125	84.5
เบิกค่ารักษาได้	20	13.5
เสียค่าใช้จ่ายเอง	3	2.0

รายได้เฉลี่ย = 2051.89 บาท

จากตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด คือร้อยละ 35.1 รองลงมาไม่มีอาชีพร้อยละ 24.4 มีรายได้อยู่ระหว่าง 1,001-3000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 42.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนคือ 2051.89 มีรายได้เพียงพอคิดเป็นร้อยละ 52.0 และส่วนมากจะใช้บัตรประกันสุขภาพในการรักษาคือร้อยละ 84.5

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาการเจ็บป่วยด้วยโรค
ความดันโลหิตสูง การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการมาตรวจตามนัด

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	148	100.0
ระยะเวลาการเจ็บป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง (เดือน)		
น้อยกว่า 12	41	27.7
13-36	64	43.2
37-60	27	18.2
61-120	14	9.5
มากกว่า 120	2	1.4
การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง		
เคย	128	86.5
ไม่เคย	20	13.5
ความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสาร		
บ่อยครั้ง	43	33.6
นาน ๆ ครั้ง	85	66.4
แหล่งข้อมูลข่าวสาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	112	87.5
โทรทัศน์	59	46.1
วิทยุ	22	17.2
ญาติ	17	13.3
หนังสือ/วารสาร	14	10.9
แผ่นพับ	10	7.8
การมาตรวจตามนัด		
มาตรวจตามนัดทุกครั้ง	101	68.2
ขาด 1 ครั้ง	16	10.8
ขาด 2-3 ครั้ง	19	12.8
ขาดมากกว่า 3 ครั้ง	12	8.2

จากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาการเจ็บป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงอยู่ระหว่าง 13-36 เดือน คิดเป็นร้อยละ 43.2 เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงคิดเป็นร้อยละ 86.5 โดยมีความถี่ของการได้รับข้อมูลข่าวสารนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 66.4 โดยได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุดจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขคือ ร้อยละ 87.5 และมาตรวจตามนัดทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 68.2

ส่วนที่ 2 การรับรู้ภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง

การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ภาวะสุขภาพเป็นการนำเสนอการรับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวมและรายด้าน ซึ่งนำเสนอไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวมและรายด้าน (n=148)

การรับรู้ภาวะสุขภาพ	ระดับถูกต้องมาก		ระดับถูกต้องน้อย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวม	148	100.0	0	0.0
การรับรู้ภาวะสุขภาพรายด้าน				
1. ด้านโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน	144	97.3	4	2.7
2. ด้านความรุนแรงของโรคและภาวะแทรกซ้อน	148	100.0	0	0.0
3. ด้านประโยชน์ของการรักษาและการปฏิบัติตัว	147	99.3	1	0.7
4. ด้านอุปสรรคในการปฏิบัติตัว	130	87.8	18	12.2
5. ด้านแรงจูงใจด้านสุขภาพทั่วไป	147	99.3	1	0.7

จากตารางที่ 4 พบว่าการรับรู้ภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม ร้อยละ 100 มีการรับรู้ภาวะสุขภาพในระดับถูกต้องมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน และการรับรู้ความรุนแรงของโรคและภาวะแทรกซ้อน ส่วนมากอยู่ในระดับถูกต้องมากคือ ร้อยละ 97.3 และ 100.0 ตามลำดับ ส่วนการรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและการปฏิบัติตัว แรงจูงใจด้านสุขภาพทั่วไป พบว่าส่วนมากอยู่ในระดับถูกต้องมากคือ ร้อยละ 99.3 เท่ากัน และการรับรู้ถึงอุปสรรคในการปฏิบัติตัวส่วนมากอยู่ในระดับถูกต้องมากคือ ร้อยละ 87.8

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายชื่อของการรับรู้ภาวะสุขภาพ (n=148)

การรับรู้ภาวะสุขภาพ	ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน				
1. โรคความดันโลหิตสูงทำให้เจ็บป่วยได้ง่ายกว่าบุคคลอื่น	134	90.5	14	9.5
2. การเป็นโรคความดันโลหิตสูงไม่ทำให้เป็นโรคไตวายมากกว่าคนปกติอื่นๆ *	56	37.8	92	62.2
3. การเป็นโรคความดันโลหิตสูงทำให้เกิดโรคหัวใจได้ง่ายกว่าคนปกติ	112	75.6	36	24.4
4. ถ้าไม่ได้รับการรักษาโรคความดันโลหิตสูงอาจทำให้เป็นอัมพาตได้	135	91.2	13	8.8
5. ถ้าไม่ได้รับการรักษาความดันโลหิตสูงเป็นเวลานานอาจทำให้มีอาการปวดตาหรือการมองเห็นลดลง	118	79.7	30	20.3
6. การหยุดรับประทานยาเองหรือไม่มารับการรักษาที่ต่อเนื่องจะทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคได้ง่าย	138	93.2	10	6.8
7. ความอ้วนไม่ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนเพิ่มขึ้นจากโรคความดันโลหิตสูง*	93	62.8	55	37.2
8. ถ้ามีร่างกายแข็งแรงไม่น่าจะทำให้เกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด	125	84.5	23	15.5
การรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง				
9. การดูแลสุขภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอจะสามารถควบคุมความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูงได้	147	99.3	1	.7
10. ความดันโลหิตสูงเป็นโรคที่ไม่มีอันตรายต่อสุขภาพ *	120	81.1	28	18.9
11. การเกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตทำให้ไม่มีความสุข	145	97.9	3	2.1
12. โรคความดันโลหิตสูงสามารถรักษาให้หายขาด *	80	54.0	68	46.0
13. ถ้าเกิดโรคแทรกซ้อน เช่น โรคไต โรคหัวใจ เส้นเลือดในสมองแตกแล้วจะทำให้ภาวะสุขภาพเลวลงซึ่งต้องใช้เวลาในการรักษานาน	144	97.3	4	2.7
14. การควบคุมความดันโลหิตไม่ได้ อาจทำให้เป็นอัมพาตได้	142	95.9	6	4.1
15. การมีภาวะความดันโลหิตสูงเป็นเวลานาน โดยควบคุมไม่ได้จะทำให้อาการของโรครุนแรงขึ้น	143	96.6	5	3.4
16. การดื่มสุราหรือสูบบุหรี่ ไม่ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูงรุนแรงขึ้น *	127	85.8	21	14.2

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายชื่อของการรับรู้ภาวะสุขภาพ (n=148)
(ต่อ)

การรับรู้ภาวะสุขภาพ	ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและการปฏิบัติตัว				
17. การรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอสามารถควบคุมโรค ความดันโลหิตสูงได้ผลดี	146	98.6	2	1.4
18. การมาตรวจตามนัดอย่างสม่ำเสมอจะสามารถควบคุมและ ป้องกันภาวะความแทรกซ้อนของโรคความดันโลหิตสูงได้	143	96.6	5	3.4
19. ถ้าปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์และพยาบาลอย่างถูกต้องจะทำให้ ให้โอกาสที่จะเกิดภาวะแทรกซ้อนลดลง	142	95.9	6	4.1
20. การใช้ยาที่บ้านหรือการรักษาทางไสยศาสตร์ จะรักษาโรคความดันโลหิตสูงได้ดีกว่าการรักษาด้วยแพทย์ *	128	86.5	20	13.5
21. การออกกำลังกาย เช่น การยกน้ำหนัก การแบกหาม จะช่วยลด ความดันโลหิตสูงได้ *	82	55.4	66	44.6
22. การหลีกเลี่ยงอาหารที่มีรสเค็ม เช่น น้ำปลา กะปิ ซีอิ๊ว สามารถลดอันตรายจากโรคความดันโลหิตสูงได้	123	83.0	25	17.0
23. การตรวจร่างกายประจำปีไม่มีความจำเป็นถ้าไม่มีอาการ เจ็บป่วยเกิดขึ้น *	87	58.8	61	41.2
24. การทำจิตใจให้สบายไม่หงุดหงิด โมโหง่ายจะสามารถ ช่วยทำให้ความดันโลหิตลดลง	145	98.0	3	2.0
การรับรู้ถึงอุปสรรคในการปฏิบัติตัว				
25. การที่ต้องรอนานในการตรวจและรักษาทำให้เบื่อ และไม่มาตรวจ *	113	76.3	35	23.7
26. การมาตรวจและรักษาทำให้ขาดรายได้ จึงไม่สามารถ มาตรวจตามแพทย์นัดได้ทุกครั้ง*	129	87.2	19	12.8
27. การให้ผู้อื่นมาส่งในการมาพบแพทย์ตามนัดเป็นการรบกวน*	92	62.2	56	37.8
28. การให้คำแนะนำของแพทย์และพยาบาลยุ่งยากและไม่สามารถ ปฏิบัติตามได้อย่างสม่ำเสมอ *	111	75.0	37	25.0
29. การที่ต้องออกกำลังกายเป็นประจำเป็นภาระมากเกินไป *	95	64.2	53	35.8
30. การควบคุมอาหารไม่เป็นภาระต่อครอบครัวในการเตรียมอาหาร	105	71.0	43	29.0

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายชื่อของการรับรู้ภาวะสุขภาพ (n=148)
(ต่อ)

การรับรู้ภาวะสุขภาพ	ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
31. ปัญหาด้านการเงินไม่เป็นอุปสรรคต่อการรักษา	137	92.5	11	7.5
32. การควบคุมรักษาโรคความดันโลหิตสูงไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน	78	52.7	70	47.3
33. ยอมรับการรักษาตามคำแนะนำของแพทย์เมื่อทราบว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูง	148	100	0	0
34. จะเกิดความกังวลถ้าได้รับผลของการตรวจหรือการดำเนินของโรคไม่ดี	121	81.8	27	18.2
35. ควรรีบไปพบแพทย์ถ้ามีอาการผิดปกติ แม้เพียงเล็กน้อย	136	91.9	12	8.1
36. ครอบครัวมีส่วนสนับสนุนในการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง	137	92.5	11	7.5
37. การละเลยในการปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์และพยาบาลไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ *	133	89.9	15	10.1
38. เมื่อท่านไม่มีอาการผิดปกติท่านจะไม่มาตรวจตามนัด *	131	88.5	17	11.5
39. การปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์และพยาบาลจะทำให้มีสุขภาพดีเช่นคนปกติ	140	94.6	8	5.4
40. การป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูงขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของผู้ป่วย	146	98.6	2	1.4

* ข้อความด้านลบ

จากตารางที่ 5 พบว่าด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ถูกต้องเกือบทุกเรื่อง โดยมีการรับรู้ถูกต้องมากที่สุดในเรื่อง การหยุดรับประทานยาเองหรือไม่มารับการรักษาที่ต่อเนื่องจะทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคได้ง่าย ถึงร้อยละ 93.2 มีเพียงเรื่องเดียวที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ที่ไม่ถูกต้อง คือเรื่อง que การเป็นโรคความดันโลหิตสูงทำให้เป็นโรคไตวายมากกว่าคนปกติอื่นๆ คือร้อยละ 62.2

ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอจะสามารถควบคุมความรุนแรงของโรคได้

ถูกต้องมากที่สุดถึงร้อยละ 99.3 รองลงมาคือรับรู้ว่าการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูงทำให้ไม่มีความสุขร้อยละ 97.9

ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการรักษาและการปฏิบัติตัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ถูกต้องในทุกเรื่อง โดยมีการรับรู้ถูกต้องมากที่สุดในเรื่องของการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอสามารถควบคุมโรคความดันโลหิตสูงได้ผลดีถึงร้อยละ 98.6 รองลงมาคือรับรู้ว่าการทำจิตใจให้สบายไม่หงุดหงิดโมโหง่ายจะสามารถช่วยทำให้ความดันโลหิตลดลงร้อยละ 98

ด้านการรับรู้ถึงอุปสรรคในการปฏิบัติตัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ถูกต้องในทุกเรื่อง โดยมีการรับรู้ถูกต้องมากที่สุดในเรื่องการเงินว่าไม่เป็นอุปสรรคต่อการรักษามากที่สุดร้อยละ 92.5 รองลงมาคือรับรู้ว่าการมาตรวจและรักษาทำให้ขาดรายได้ แต่สามารถมาตรวจตามแพทย์นัดได้ทุกครั้งร้อยละ 87.2

ด้านแรงจูงใจด้านสุขภาพทั่วไป พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ถูกต้องในทุกเรื่อง โดยมีการรับรู้ถูกต้องในเรื่องของการยอมรับการรักษาตามคำแนะนำของแพทย์เมื่อทราบว่า เป็นโรคความดันโลหิตสูงมากที่สุดถึงร้อยละ 100 รองลงมาคือ เรื่องการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูงขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของผู้ป่วยร้อยละ 98.6

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการเจ็บป่วย การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการมาตรวจตามนัดกับการรับรู้ภาวะสุขภาพ

ในตารางที่ 6 เป็นการนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการเจ็บป่วย การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการมาตรวจตามนัด กับการรับรู้ภาวะสุขภาพ

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่าง ระยะเวลาการเจ็บป่วย การได้รับข้อมูลข่าวสาร การมาตรวจตามนัดกับการรับรู้ภาวะสุขภาพ

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ระยะเวลาการเจ็บป่วยกับการรับรู้ภาวะสุขภาพ	-.146
การได้รับข้อมูลข่าวสารกับการรับรู้ภาวะสุขภาพ	.410**
การมาตรวจตามนัดกับการรับรู้ภาวะสุขภาพ	.290**

**p < .01

จากตารางที่ 5 พบว่าระยะเวลาการเจ็บป่วยไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาวะสุขภาพ แต่การได้รับข้อมูลข่าวสารและการมาตรวจตามนัดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ภาวะสุขภาพ ($r_s = .41$ และ $.29$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University